04/07/2019

Η συνάντηση του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη με τον Νικηφόρο Φωκά

/ Γνώμες

Στη σπουδαία συνάντηση του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη με τον Νικηφόρο Φωκά αναφέρεται σε επίκαιρο άρθρο του ο **Κωνσταντίνος Χολέβας,** αφού αύριο τιμάται η μνήμη του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτου. Αναλυτικότερα ο γνωστός πολιτικός επιστήμονας και συγγραφέας γράφει:

"Ὑπῆρξαν στιγμές κατά τίς ὁποῖες ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία ἐδιώχθη ἀπό τούς κρατοῦντες καί ἀνέδειξε πλῆθος μαρτύρων. Ὑπῆρξαν, ὅμως, καί ἱστορικές ἐποχές κατά τίς ὁποῖες οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου συνεργάσθηκαν κατά τρόπο θαυμαστό μέ τούς Ἁγίους καί τούς Πατέρες. Ἡ συνεργασία αὐτή ἀπέβη λίαν ἐπωφελής γιά τήν Ἐκκλησία καί τήν πατρίδα. Ἕνα τέτοιο παράδειγμα συνεργασίας μέ λαμπρά ἀποτελέσματα εἶναι καί ἡ συνάντηση τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου (ἡ μνήμη του τιμᾶται στίς 5 Ἰουλίου) μέ τόν στρατηγό καί μετέπειτα αὐτοκράτορα Νικηφόρο Φωκᾶ, ἀπό τήν ὁποία προέκυψε ἡ οἰκοδόμηση τῆς Μονῆς τῆς Μεγίστης Λαύρας καί οὐσιαστικά ἡ ἵδρυση τῆς μοναστικῆς πολιτείας τοῦ Ἄθωνος.

Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος γεννήθηκε στήν Τραπεζοῦντα τοῦ Πόντου μεταξύ τοῦ 927 καί

τοῦ 930. Σπούδασε στήν Κωνσταντινούπολη καί μόνασε ἀρχικά στή Μονή τοῦ Κυμινᾶ, τῆς ὁποίας ἡγούμενος ἦταν ὁ Μιχαήλ Μαλεΐνος, θεῖος τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ. Ὁ Ἅγιος εἶχε βίαιο θάνατο πέφτοντας ἀπό ὕψος στή Μονή τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ὄρους τό ἔτος 1001. Οἱ βιογράφοι του καταγράφουν τήν ἔντονη παρουσία τῆς Παναγίας στή ζωή του καί τίς ἐμφανίσεις της, ὅταν τόν καθοδηγοῦσε νά κτίσει τό μοναστῆρι. Κοντά στή Μονή ὁ σημερινός ἐπισκέπτης μπορεῖ νά προισκυνήσει στό Ἁγίασμα, τό ὁποῖο ἀναβλύζει ἀπό τό σημεῖο ὅπου ὁ Ἀθανάσιος εἶδε τή μορφή τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ὁ Ἅγιος συνέγραψε τό θαυμαστό Τυπικό τῆς Μονῆς, πού θεωρεῖται τό θεμέλιο τοῦ Ἁγιορειτικοῦ μοναχισμοῦ, καθώς καί δύο ἄλλα σημαντικά κείμενα, τήν Ὑποτύπωση καί τήν Διατύπωση. Καταγράφονται πάμπολλα θαύματά του καί ἐν ζωῇ καί μετά τήν κοίμησή του. Ὁ τάφος του βρίσκεται στό καθολικό τῆς Μεγίστης Λαύρας, ὅπου μπορεῖ νά προσκυνήσει ὁ εὐλαβής ἐπισκέπτης.

Ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς, γόνος μεγάλης οἰκογενείας στρατηγῶν καί ἀρχόντων, βασίλευσε ἀπό τό 963 ἕως τό 969, ὁπότε δολοφονήθηκε. Στή σύντομη βασιλεία του δόξασε τό Ἑλληνορθόδοξο κράτος τῆς Ρωμανίας, αὐτό πού σήμερα ἀποκαλοῦμε Βυζαντινό.

Ἡ συνάντηση τῶν δύο ἀνδρῶν ἔγινε στή Μονή τοῦ Κυμινᾶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὅταν ὁ Νικηφόρος ἐπεσκέφθη τόν θεῖο του Μιχαήλ Μαλεΐνο. Ὁ στρατηγός γοητεύθηκε ἀπό τήν ἀσκητική καί πνευματική μορφή τοῦ Ἀθανασίου καί τοῦ ὑποσχέθηκε ὅτι συντόμως θά ἐγκαταλείψει τά κοσμικά ἀξιώματα καί θά μονάσει κοντά του. Αὐτή ἡ ὑπόσχεση δέν τηρήθηκε, ὅμως ὁ σεβασμός τοῦ Νικηφόρου πρός τόν Ἅγιο παρέμεινε ἀδιάπτωτος καί ὁ δεσμός τους κατέστη ἰσχυρός. Τό 961 ὅταν ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς ἐστάλη στήν Κρήτη γιά νά τήν ἀπελευθερώσει ζήτησε μετ’ ἐπιτάσεως νά ἔχει κοντά του τόν Ἅγιο Ἀθανάσιο. Παρά τόν ἀρχικό δισταγμό του ὁ Ἅγιος ἦλθε στήν Κρήτη καί προσηύχευτο συνεχῶς ὑπέρ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων. Ὁ Νικηφόρος τόν ὑπεδέχθη μέ συγκίνηση καί τόν κράτησε κοντά του ἐπί μῆνες ὡς σύμβουλο. Ὅταν ἀπελευθερώθηκε ὁ Χάνδαξ, τό σημερινό Ἡράκλειο, οἱ Ἄραβες ὑπέγραψαν συνθήκη καί ἀπεχώρησαν ἀφήνοντας πολλά λάφυρα. Ἀπό αὐτά τά λάφυρα προῆλθαν τά πρῶτα χρήματα τά ὁποῖα ἔδωσε ὁ Φωκᾶς στόν Ἀθανάσιο γιά τήν οἰκοδόμηση τῆς Λαύρας. Βλέπουμε ὅτι ὁ Ἅγιος εἶχε πατριωτικά αἰσθήματα καί βοήθησε πνευματικά στήν ἀπελευθέρωση ἑλληνικῶν ἐδαφῶν. Παρατηροῦμε ἐπίσης ὅτι ἡ ἵδρυση τοῦ πρώτου καί ἱστορικοῦ μοναστηριοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὀφείλεται σέ χρήματα πού προῆλθαν ἀπό ἕναν ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα τῶν Βυζαντινῶν Ρωμηῶν καί ἀπό τήν εὐλάβεια ἑνός στρατηγοῦ καί μετέπειτα αὐτοκράτορος.

Ὅταν τό 963 ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς ἐστέφθη αὐτοκράτωρ, διότι ἦσαν ἀνήλικα τά

τέκνα τοῦ ἀποθανόντος Ρωμανοῦ Β΄, τότε ὁ Ἀθανάσιος τόν ἐπεσκέφθη στήν Κωνσταντινούπολη καί ὁ βασιλεύς ἐξέδωσε Χρυσόβουλλο, διά τοῦ ὁποίου χορηγήθηκε στήν Λαύρα βοήθεια ἐκ 244 χρυσῶν νομισμάτων. Στήν ἴδια Μονή παρεχωρήθη καί ἡ Μονή τῶν Περιστερῶν, ἡ ὁποία βρισκόταν στήν Θεσσαλονίκη. Κατά τήν ἐπίσκεψή του αὐτή ὁ Ἅγιος ἔλαβε ἀπό τόν Νικηφόρο βοήθεια χρηματική καί γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ Ναοῦ τοῦ Πρωτάτου, κατόπιν αἰτήματος τῶν μοναχῶν τῶν Καρυῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Γιά τήν ἀποπεράτωση τῆς Λαύρας, ἡ ὁποία ἔχει μορφή καστροπολιτείας, τόν Ἀθανάσιο βοήθησαν ἀργότερα καί ἄλλοι αὐτοκράτορες, ὅπως ὁ Ἰωάννης Τσιμισκῆς, ὁ Βασίλειος Β΄ ὁ Μακεδών (Βουλγαροκτόνος), ὁ Μιχήλ Στ΄Στρατιωτικός, ὁ Κωνσταντῖνος Ι΄ Δούκας καί ὁ Ἀλέξιος Α΄ Κομνηνός.

Στό Τυπικόν τῆς Μεγίστης Λαύρας, τό ὁποῖο ἐγράφη μεταξύ τοῦ 970 καί τοῦ 975 ὁ Ἀθανάσιος ἀναφέρεται τιμητικά καί στόν ἀοίδιμο πλέον Νικηφόρο. Τόν χαρακτηρίζει ζηλωτή τοῦ μοναχικοῦ βίου, μέγαν ἐν βασιλεῦσι καί πολύν τήν ἀνδρείαν καί τήν ἀρετήν, τόν ὁποῖον ὁ ἀπροιστοτέχνης Θεός τόν ἀξίωσε «ὡς γέρας (βραβεῖον) ἄξιον» νά ἐκπορθήσει τίς βαρβαρικές πόλεις. Ὅμως δέν κατόρθωσε νά ἐπληρώσει τήν φιλόθεο πρόθεσή του νά γίνει μοναχός, διότι κατέλαβε «τά τῆς βασιλείας τῶν Ρωμαίων σκῆπτρα». Τόν ἐπαινεῖ ἐπίσης, διότι ἔζησε μέσα στόν κόσμο ὡς μοναχός μέ μακρές νηστεῖες καί κοιμώμενος κάτω στό σκληρό πάτωμα, γεγονός πού βεβαιώνουν καί οἱ βιογράφοι τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος τιμᾶ τόν Νικηφόρο γράφοντας ὅτι ξεπέρασε τούς μοναχούς τῶν ὀρέων μέ τίς ἀγρυπνίες του καί τίς συνεχεῖς γονυκλισίες .

Ἄς εὐχηθοῦμε ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος νά πρεσβεύει ὑπέρ τοῦ Ἁγίου Ὄρους καί τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν του.

Το εν λόγω άρθρο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΛΗΘΕΙΑ,